СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

РЕФОРМАТА В БЪЛГАРСКОТО ДАНЪЧНО ОБЛАГАНЕ И ИКОНОМИКАТА В СЯНКА

Доц. д-р Валентин Милинов
Катедра „Финанси и кредит“,
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов,
v.milinov@uni-svishtov.bg

Резюме: *Хармонизирането на българското данъчно облагане с европейското през последните 20 години имаше за цел да се предприемат по-ефективни мерки за борба със сивата икономика, стимулиране на инвестициите, заетостта и икономическото развитие. Това е голямо предизвикателство за всички приходните агенции в Европа, които трябва да прилагат европейските данъчни норми, свързани с обезпечава, контрол и принудително събиране на данъци. Така наричаната „скрита“ икономика или икономиката в „сянка“ е социален феномен, който обхваща всички обществено-икономически структури на европейско, национално и регионално равнище. Нейният дял в световната икономика възлиза на 11-12% от световния БВП, а колкото по слабо развита е една икономика – толкова по-висок е нейния относителен дял. Това обяснява защо в годините на преход към пазарна икономика, дори и след въвеждането на ниски преки данъци в България (след 2007г), нейния дял се запазваше относително висок.*

Ключови думи*: хармонизиране на европейското данъчно облагане, сива икономика, данъчни облекчения и данъчна реформа.*

JEL: *H20, H21, H26.*

THE BULGARIAN TAX REFORM AND THE SHADOW ECONOMY

Assoc. prof. Valentin Milinov, PhD
Finance and Credit Department,
SA „D. A. Tsenov“- Svishtov,
v.milinov@uni-svishtov.bg

Abstract: *The harmonization of the Bulgarian taxation with the European taxation over the last 20 years was aimed at taking more effective measures to combat the informal economy, stimulate investment, employment and economic development. This is a major challenge for all revenue agencies in Europe, which have to implement European tax rules related to securing, controlling and enforcing tax collection. The so-called „hidden“ economy or the shadow economy is a social phenomenon that covers all socio-economic structures at European, national and regional level. Its share in the global economy amounts to 11-12% of world GDP, and the less developed an economy is, the higher its*

relative share. This explains why in the years of transition to a market economy, even after the introduction of low direct taxes in Bulgaria (after 2007), its share remained relatively high.

Key words: *harmonization of European taxation, the informal economy, tax breaks and tax reform.*

JEL: *H20, H21, H26.*

Въведение

Научни публикации за „сив сектор“ в световната икономика се появяват още през 70-те години на XX век. Така „сива икономика“ или „икономика в сянка“ са само две определения на едно реално социално-икономическо явление, чиито измерения се наблюдават под различна форма и в различна степен в икономиката на всяка страна. (Куманова&Манолов (1996)

В България този процес започва още с прехода от планова към пазарна икономика като основно влияние върху размера и обхвата на сивата икономика у нас имат четирите фактора, които тласкат хората към неформална заетост във всяка държава (Bühn, A., A. Karmann and F. Schneider (2009):

- ✓ *Заплащане за извършена работа извън официалната икономика - участниците избягват данъци и социални вноски към бюджета, заобикаляйки по този начин данъчните и трудовите разпоредби.*
- ✓ *Липсата на „гузна съвест“ - сенчестата икономика често се смята за нормална от обществото. Тази нагласа е широко разпространена в страните, където качеството на държавните институции и националните блага е ниско или доверието към държавата е разклатено.*
- ✓ *Малък риск от разкриване – участието в сивата икономика е нелегално, но колкото по-нисък е шансът да бъде разкрито и колкото по-малки са наказанията, толкова повече хора смятат, че рискът си струва. Следователно, за намаляване на дела на сивата икономика е необходимо ясно законово становище и добро изпълнение на законите.*
- ✓ *Лесно участие – плащанията в брой улесняват навлизането в сенчестата икономика, защото не могат да бъдат проследени. Именно тези плащания са основната движеща сила в неформалния бизнес.*

Можем да обобщим, че всички действия на икономическите агенти, които са извън официалната икономика и имат за цел да заобикалят данъчното и трудовото законодателство увеличават дела на сивата икономика.

* * *

Относителният дял на икономика „в сянка“ и действия свързани с „бягство от данъка“ са явления, които показват степента на икономическото развитие за всяка държава и показват какви възможности имат правителствата да съберат данъчните плащания от икономическите агенти при провеждането на балансирана данъчна политика и контрол за да не дава големи шансове на данъчно задължените лица да „редуцират“ данъчните си задължения, заобикаляйки закона. Това дава възможност на държавата да решава ефективно своите фискални, икономически, политически и социални задачи, чрез по справедливо преразпределение на създадения брутен национален продукт.

Дълговата криза в Европа след 2008 г.(много държави са прекалили с държавното заемане на финансов ресурс) доказа още веднъж, че данъците са по-ефективен и по-стабилен източник на приходи в бюджета, затова данъчното облагане продължава да заема важно място в държавното управление на националните икономики като гъвкав фискален инструмент за въздействие върху поведението на икономическите агенти. Предприетите мерки в световен мащаб за излизане от кризата бяха свързани с въвеждане на нови данъчни политики и регулации за осигуряване на по-стабилни финансови пазари в полза на обществото. Провалът на неокласическия либерализъм предизвика по-голяма популярност на неокейнсианските възгледи за по-активно въздействие на държавата, чрез данъците върху поведението на стопанските субекти.

През 2013 г. в Европейския съюз бяха приети два нови регламента за бюджетното наблюдение конкретно в държавите-членки от еврозоната, които ги задължават да изготвят проектобюджетите си на базата на независими макроикономически прогнози и да гарантират наличието на *независими фискални институции,* които да следят за изпълнението на националните фискални правила. Ролята на *тези независимите фискални органи* е свързана, от една страна с изготвяне на

макроикономически прогнози или оценка на изготвената такава, а от друга и с анализи и оценки на *фискалното управление*.[1]

Предложението за въвеждане на нови данъци, с наднационално, международно значение, като общоевропейски данък върху финансовия сектор имаше за цел да се гарантира, че финансовите институции дават добросъвестен и съществен принос за възстановяване на загубите от последната световна финансова криза"[2].

Появява се потребност от унифициране на множеството данъци и техниката на данъчното облагане в международен план. Съществена роля в този процес изиграва данъчната класификация на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)[3].

Успехът на европейска икономическа интеграция зависи до голяма степен от хармонизирането на данъчни системи в страните членки на ЕС. Този процес предвижда определена данъчна конкуренция, която дава възможност на всяка държава да намери оптимално съотношение между размера на данъците и обема на икономическия ресурс, към който те се отнасят защото анализите показват че има важна зависимост между зле оптимизирана данъчна система с високи данъчни ставки и икономика в сянка. Унифицирането на данъчните системи в рамките на ЕС позволява да се предприемат по-ефективни мерки за борба със „сивия сектор" в икономика, стимулиране на инвестициите, заетостта и икономическото развитие, което е предизвикателство за приходните агенции, които трябва да прилагат европейските данъчни норми, свързани с обезпечава, контрол и принудително събиране на данъци.

---

[1] www. minfin.bg

[2] Предложението е на Жозе Мануел Барозу - бивш Председател на Европейската комисия.

[3] **Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, ОИСР** (*Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) е **международна икономическа организация на развитите държави** (34 страни членки, които приемат принципите на представителната демокрация и пазарната икономика) с основна цел стимулиране на икономическия прогрес и световната търговия. Разработените от ОИСР **данъчни стандарти** се съгласуват на международно ниво и се утвърждават на Срещата на министрите на финансите на Г-20 в Берлин през 2004 година. Европейската комисия взима участие в работата на ОИСР като отделен член. В състава на ОИСР влизат още: Австралия, Австрия, Белгия, Германия, Гърция, Дания, Ирландия, Исландия, Испания, Италия, Израел, Канада, Люксембург, Мексико, Нидерландия, Нова Зеландия, Норвегия, Обединено кралство, Полша, Португалия, САЩ, Словакия, Словения, Турция, Унгария, Финландия, Франция, Чехия, Чили, Швейцария, Швеция, Южна Корея, Япония.

Трябва да подчертаем, че има съществена разлика между прехвърлянето на бизнеса в сивия сектор на икономиката и процесът на данъчната оптимизация, чрез финансовия мениджмънт в България, който включва анализирането на възможностите за оптимизиране и намаляване на данъчните плащания от страна на икономическите агенти ***в рамките на закона***, с цел подобряване на тяхното финансово състояние. *Това включва: данъчно планиране на данъчни плащания в съответствие с общото финансово планиране, както и анализ на възможностите, които се предоставят, чрез* ***системата от данъчни облекчения и преференции в данъчното законодателство на Р. България и други данъчни юрисдикции, които предлагат по –добри условия за осъществяване на бизнес.***

Политиката на министерството на финансите в областта на данъците през последните пет години дава по-добри резултати, свързани с намаляването на относителния дял на сивата икономика. Данъчната политика е съобразена с европейската нормативна рамка за лоялна данъчна конкуренция като стимулира излизането на бизнеса „на светло“ чрез запазване на *ниските данъчни ставки за преките данъци*, редуциране на административните разходите и данъчни преференции в рамките на позволената държавна помощ за бизнеса в ЕС.

Всяка година се отчита подобряване на събираемостта на приходите, чрез ограничаване на данъчните измами. Това личи по изнесените в отчетите за данъчните приходи по данни на министерство на финансите като към 31 декември 2014 г. в централния и местния бюджет са постъпили – 16,6 млрд. лв., а към 31.12. 2018 г. те вече са почти 22,8 млрд. лв. (Вж. Таблица1.)

Според средносрочната бюджетна прогноза на МФ за периода 2018–2021г. – структурата на приходите по консолидирана фискална програма (КФП) за този период предвижда да се запази делът на данъчните приходи между 57,6 – 58,6 %, а приходите на социалното и здравно осигуряване – в рамките на 23,9 до 24,4% от общите приходи. Данъчните приходи в тази средносрочна бюджетна прогноза са съобразени с приоритетите в данъчната политика и отчитат резултатите от промените в данъчното законодателство, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в

националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците.[4]

Таблица 1

Отчет на данъчните приходи за 2018 г. в хил. лв.

Отчет за данъчните приходи в централния и местните бюджети към 31.12. 2018 г. – 22 777 278,0.	
Данните са в хил. лв.	
Преки данъци	**6,132,526.14**
Корпоративни данъци	**2,464,479.5**
✓ от нефинансови предприятия	2,276,930.2
✓ в т.ч. от данък върху дивиденти	87,235.1
✓ от финансови институции	187,549.3
Данък върху доходите на физическите лица	**3,668,046.6**
✓ по трудови правоотношения	2,952,115.4
✓ по извънтрудови правоотношения	348,577.8
✓ окончателен годишен /патентен/данък	20,615.3
✓ други приходи по ЗДДФЛ	346,738.1
Косвени данъци	**15,267,272.6**
ДДС	**10,064,029.9**
✓ от страната	5,599,347.9
✓ от внос	4,464,682.0
Акцизи - общо	**5,203,242.7**
✓ от страната	5,195,105.8
✓ от внос	8,136.8
Мита и митнически такси	**226,159.0**
Други данъци	**1,151,320.3**
✓ в т.ч. други данъци по ЗКПО	144,617.5

[4] Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г. е изготвена от МФ на основание чл. 72 от Закона за публичните финанси и в съответствие със сроковете и изискванията за първия етап от бюджетната процедура за 2019 г. и е одобрена с Решение № 264 на Министерския съвет от 19 април 2018 г. В нея са включени средносрочните икономически перспективи и основни допускания, правителствените фискални цели и политики за прогнозния период, както и тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет и/или на бюджетните взаимоотношения за следващите три години

Увеличаването на данъчните приходи е резултат на оптимизирането на данъчния и митническия контрол. Това ще гарантира за държавата допълнителен финансов ресурс, макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план. Въпреки постигнатите добри резултати продължават проблемите със събираемостта на ДДС в България. По данни на НАП за периода 2000–2017 г. установения с ревизионни актове дължим ДДС е в размер на 16.2 млрд. лв. като почти 5.4 млрд. лв., са определени като „несъбираеми или трудно събираеми вземания". Същия проблем има и останалите държави в рамките на ЕС. По доклад на Европейската комисия за 2014 г. загубите от „грешки в отчитането" и данъчни измами вече са над 150 млрд. евро годишно. Това налага изготвянето на проект за глобални промени в организацията на събираемостта на данъка, който осигурява най голям процент от данъчните приходи в Европа.[5]

Според доктор по икономика Ярослав Петров – важно място за ефективната борба със сивата икономика в България имат няколко международни спогодби, които подпомагат и борбата с „пране на пари и финансиране на тероризъм". Това са:

- ✓ *Спогодби за избягване на двойното данъчно облагане;*
- ✓ *Споразумения за обмен на информация в областта на данъчното облагане;*
- ✓ *Автоматичен обмен на финансова информация;*
- ✓ *Споразумения за митническо сътрудничество и взаимопомощ.*

Заключение

Данъчните реформите в България, свързани с най-вече с косвените данъци и ограничаване дела на сивата икономика трябва да продължат в духа на продължаващото хармонизиране на данъчното облагане в рамките на Европейския съюз. Те трябва да са съобразени с бързото нарастване на електронната търговия като „он-лайн" сделките

[5] В доклада на финансовия министър от Европейската комисия за 2014г., че посочва, че загубите от данъчни измами с ДДС в рамките на ЕС са за близо 150 млрд. евро. „Първенци" в голямо несъответствие за планирани и несъбрани приходи от ДДС в ЕС са Румъния са - 37,9 на сто и България -19,8%, при средното за ЕС - малко над 14 на сто. Новите законодателни предложения от Европейската комисия, представени през 2017 г., са чрез **представената пътна карта за нови правила за облагане с ДДС при сделки между страните от ЕС.**

трябва да спазват европейските данъчни правила и да плаща дължимите данъци за бюджета. Засилването на данъчния контрол за плащане на ДДС към тези сделки не трябва да дискриминира развитието на бизнеса по Интернет, а данъчните промените трябва да са насочени към предложението на Европейската комисия за неутрално данъчно облагане на електронната търговия по отношение на традиционната търговия.

ЛИТЕРАТУРА

Куманова, А., Манолов, В. (1996). Понятието „скрита икономика“ – основни подходи при неговото статистическо обхващане. Сп. Статистика, бр.2.

Bühn, A., A. Karmann and F. Schneider (2009), Shadow Economy and Do-it-yourself Activities: The German Case, Journal of Institutional and Theoretical Economics, 165/4, pp.701-722.

www. minfin.bg